

מצה (#4)

לחם עוני

גמ' לו. ["וסבר ר"ע עיסה שנילושה... כעין תורא"], רש"י שם [בפרט ד"ה יום ראשון]

רבינו דוד שם (ד"ה ואיפשר שהביא)

ר"י מלוניל שם (ד"ה תניא אין לשין)¹

רמב"ם הל' חו"מ (ו:ה)

חדושי מרן רי"ז הלוי שם

נימוקי יוסף לו. (ד"ה פירוש)

רמב"ם הל' חו"מ (ה:כ, ו:א)

מגיד משנה שם (ה:כ)

גמ' צט: ["ערב פסחים... משום חיובא דמצה מודה"]

רש"י שם [בפרט ד"ה משום חיובא דמצה]

מרומי שדה לט. (ד"ה במשנה)²

רבינו חננאל לו. (ד"ה ר' עקיבא אומר) [עד "... ובשאר הימים מותר"]

גמ' כתובות ח. ["רב אשי איקלע... תריסר ירחי שתא"], רש"י שם

מאירי שם ז: (ד"ה אף על פי שביארנו)³

[ספר מועדים וזמנים חלק א' סימן צ']

ספר הררי קדם ח"ב סי' מ"ב אות ב']

רבינו יהונתן מלוניל על הרי"ף מסכת פסחים (לפי דפי הש"ס) גמרא דף לו עמוד א

תניא אין לשין את העיסה בין ושמן ודבש, אפילו בלא מים, דהשתא ליכא למיחש לחמוץ, אפילו הכי אסור משום דהוי מצה עשירה, ואפילו ביום טוב שני ושלישי, דכתיב [דברים ט"ז] שבעת ימים תאכל מצות לחם עוני, כלומר כל שבעת ימים אסור לאכול לחם עשיר, אפילו בשאר אכילות, דלאו מצות מצוה הם. ואם לש ויהיה מעורב בהם מים, מפרש בגמרא תישרף מיד, לפי שהשמן והדבש ממהרין אותו להחמיץ, כיון שיש שם מים שגורמין החמוץ, ואין זריז בעולם שיוכל לאפותו קודם שיתחמץ, דבעוד שהוא מתעסק בו הוא מתחמץ. וחכמים אומרים תאפה מיד נהי דאסור ללוש בהם לכתחלה עם המים, אבל אי עבד יהיה זריז באפייתו ומוותרת לאכילה.

¹ See below

² See below

³ See below

מרומי שדה מסכת פסחים דף לט עמוד א

במשנה. ומצטרפין לכזית. אשר כתב לבנו הגר"ח זצ"ל, מיום ג' ח' ניסן תרמ"ב - הקשבתו ואשמע מבנינו שליט"א, כמה מעכ"ה נ"י מחמיר בכזית מרור, והוא חריין, ונפלאתי על זה מה ראה מעכ"ה בני נ"י לזה. הן אמת לדעתי כל חיובי זית אינו אלא לצאת ידי חובה, אבל מצוה יש כל זמן שמרבה. וכמוש"כ הרבה בחיבורי העמק שאלה סי' נ"ג אות ד'. ובפי' איתא בירושלמי והובא בתוס' חגיגה דף ח' לעולם הוא מוסיף והולך ודוחה יום טוב עד שיאמר אין בדעתי להוסיף. בכ"ז אין מצות מרור בכלל, חדא אחר שאינו אלא מדרבנן, שנית לשיטת הרא"ש אין מצוה אלא כל שהוא לטעום טעם מרור. ועי' מש"כ בהשמטות הנדפסות בחלק ג' על סי' ע"ג ישוב שיטת הרא"ש מקושית הגאון ש"א ז"ל [בהוצאה שני' נדפסו ההשמטות במקומן]. וזה ברור דשיעור כזית המבואר בשו"ע הוא שיעור קטן מאד ולמה לנו להחמיר:

בית הבחירה למאירי מסכת כתובות דף ז עמוד ב

אף על פי שביארנו בברכת חתנים לאלמון ואלמנה שאינה אלא יום אחד מכל מקום יראה שאם לא הזמין בסעודה עד הלילה לענין זה נדון כיומו ומברך שבע ברכות שלא יאמרו סעודת חתן יוצאה בלא שבע ברכות ואף על פי שלא אמרו אלא יומא קמא ענינו יומא קמא וכל הנכנס בתחומו ר"ל כל דאתי מחמתיה וסעודה ראשונה אף על פי שהיא בלילה מצרכי היום היא ולא עוד אלא שיש מפרשים יומא קמא סעודה ראשונה ואף בברכת חתנים של בחור ובחורה פירשוהו כן להחמיר שלא לברך שבע ברכות בלא פנים חדשות אלא בסעודה ראשונה ולא כל היום שאין הכונה אלא בסעודה ראשונה ומביאים ראיה ממה שאמרו בפסחים דף ל"ו ע"א יומא קמא לא תלישי לי בדובשא שפירשו בתוספות סעודה ראשונה של לילה שהיו נוהגים בלחם עוני כל סעודתם וכן בלילה שניה שהיא במקום ראשונה ואף כאן סעודה הראשונה הנעשית לכבוד חפה ואף על פי שלא התחילו ביום: